

Streszczenie popularnonaukowe projektu: Wielokulturowość regionu a społeczeństwo obywatelskie i jakość rządzenia. Diagnoza sytuacji w województwie opolskim

Główne pytanie na jakie chcielibyśmy odpowiedzieć dotyczy tego czy wielokulturowość sprzyja wykształceniu się społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmacnia jakość rządzenia czy jest raczej czynnikiem utrudniającym rozwój tych dwóch wymiarów sfery publicznej? Przypuszczamy, że w tych gminach województwa opolskiego, które charakteryzują się zróżnicowaniem narodowościowym i etnicznym, społeczeństwo obywatelskie jest lepiej rozwinięte, a jakość rządzenia wyższa, w porównaniu do gmin jednolitych etnicznie. Ta hipoteza, sformułowana w oparciu o zdroworozsądkowe przekonania dotyczące różnic między zachodnią i wschodnią częścią województwa opolskiego, jest w dużej mierze w opozycji do dominujących w literaturze przedmiotu teorii. W skrócie, teorie te wskazują na negatywny wpływ zróżnicowania etnicznego na kapitał społeczny i jakość rządzenia.

Województwo opolskie jest specyficznym regionem, którego podstawową cechą jest tradycja wielokulturowości i wciąż obecna, doświadczana wielokulturowość. Jest to przede wszystkim region pogranicza, zarówno z kulturą czeską, jak i niemiecką. Jednocześnie, ze względu na lokalizację mniejszości, ta wielokulturowość jest bardziej doświadczana we wschodnich częściach województwa opolskiego. Taki stan stwarza naturalną możliwość badania związków między zróżnicowaniem kulturowym a poziomem społeczeństwa obywatelskiego i jakością rządzenia na poziomie lokalnym. Podjęty problem badawczy jest więc istotny zarówno jako źródło interesującej wiedzy na temat województwa opolskiego, ale także jako głos w toczącej się dyskusji nad zależnościami między wielokulturowością, obywatelskością i dobrym rządzeniem. W proponowanych badaniach dostarczanie wiedzy ważnej z punktu widzenia opisu i zrozumienia dynamiki danego regionu, chcemy połączyć z zaproponowaniem własnego empirycznego oraz teoretycznego wkładu w rozwój współczesnych nauk społecznych. Uważamy, że wielokulturowość województwa opolskiego stanowi swoiste laboratorium, które pozwala na testowanie hipotez o wpływie zróżnicowania etnicznego na życie obywatelskie i sprawność instytucji. Jednocześnie ten potencjał badawczy województwa nie jest odpowiednio wykorzystywany, ponieważ dotychczas nie pojawiały się tu badania, które podejmowały by ten temat w sposób kompleksowy i systematyczny. Kolejnym powodem podjęcia tej tematyki badawczej jest waga poruszanych zagadnień z punktu widzenia współczesnych przeobrażeń cywilizacyjnych. Zagadnienie wielokulturowości nabiera szczególnego znaczenia w kontekście procesów globalizacji i migracji międzynarodowych, które zmieniają etniczną strukturę współczesnych społeczeństw. Kwestia rozwoju społeczeństwa obywatelskiego jest dziś traktowana jako istotny warunek stabilności systemów demokratycznych. Z kolei jakość rządzenia stała się współcześnie nie tylko postulatem moralnym, ale także istotnym wymiarem polityki społeczno-ekonomicznej. W tym kontekście, nie tylko badanie tych zagadnień, ale przede wszystkim wyjaśnienie możliwych zależności przyczynowo-skutkowych między nimi, jawi się jako istotny warunek zrozumienia skomplikowanych zmian cywilizacyjnych, przed którymi stoją współczesne państwa.